

El futur de Catalunya. Un marc comú de reflexió
Òmnium Cultural – 10 de novembre de 2007

RESUM DE LA SESSIÓ DE MATÍ

Amb el títol *El futur de Catalunya. Un marc comú de reflexió*, Òmnium Cultural va convocar el passat 10 de novembre de 2007 una jornada de debat amb la participació de plataformes i entitats de la societat civil i de partits polítics catalanistes. L'activitat, oberta als socis d'Òmnium i amb una fila zero representada per personalitats i altres entitats rellevants de la xarxa ciutadana, va començar amb dues conferències inaugurals (precedides de la presentació del president, Jordi Porta) i una taula rodona amb tres entitats representatives de la societat civil. Del treball del matí se'n van poder extreure cinc conclusions compartides per la gran majoria dels presents:

- Catalunya viu un moment de crisi, de fractura entre la ciutadania i la classe política que fa necessari iniciar una nova etapa.
- L'estat de les autonomies està esgotat. L'única opció viable és iniciar el camí cap a la construcció d'un Estat propi.
- S'ha acabat el temps de la pedagogia amb Espanya. S'ha de fer pedagogia interior (per crear una majoria social favorable al procés) i exterior (per internacionalitzar el conflicte).
- Malgrat el descrèdit polític, cal que les forces polítiques liderin un procés que també ha de comptar amb la societat civil organitzada.
- Cal unitat entre els agents polítics i socials del país, aprofitar sinèrgies i marcar un full de ruta comú cap a la sobirania. És en aquest punt on Òmnium Cultural pot jugar un paper de coordinació i de punt de trobada.

RELAT DE LA SESSIÓ DE MATÍ

Relator: Marcel Mauri

JORDI PORTA- Objectius de la jornada

Amb voluntat de coordinació, i sense afany de protagonisme, Òmnium Cultural convoca aquesta jornada que té com a objectiu oferir a plataformes ciutadanes i formacions polítiques catalanistes un marc comú de reflexió sobre el futur de Catalunya que permeti trobar confluències; un espai de diàleg on es posin sobre la taula les propostes, els projectes i les estratègies per fer avançar el país alhora que es concretin les majories necessàries per dur-les a terme.

El moment és especialment propici: després de 30 anys de democràcia i amb un nou Estatut aprovat, es constata que la concepció unitària de l'Estat espanyol segueix sent la mateixa que fa 50 anys. Es viu amb preocupació la reacció agressiva que va provocar l'aprovació de l'Estatut i s'evidencia l'ús de la Constitució espanyola com a eina per desautoritzar l'expressió democràtica de Catalunya.

A tot això s'hi suma el desànim de bona part de la ciutadania (expressat en uns nivells d'abstenció molt alts) que contrasta fortament amb l'aparició de diverses plataformes sorgides des de la societat civil que plantegen els nous objectius de la Catalunya del segle XXI. La doble oportunitat d'asseure en un mateix fòrum plataformes cíviques i partits polítics també neix del dubte de si les propostes que la societat civil catalana ha anat formulant des dels anys 90 han tingut alguna influència en els programes dels partits.

Òmnium Cultural no pot ni vol desentendre's d'una situació viscuda amb preocupació, perplexitat i desànim per bona part dels ciutadans i assumeix amb responsabilitat la tasca de posar al servei del país aquest fòrum de debat. La continuïtat d'aquest fòrum dependrà de la certificació de l'existència d'una voluntat de sumar sinèrgies i d'uns objectius i estratègies compartits.

JOSEP TERMES: El catalanisme al segle XX

El catedràtic d'història de la UPF i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, Josep Termes, repassa l'evolució històrica del catalanisme des del segle XVIII fins a l'actualitat.

- **Vigència dels drets històrics:** després de la desfeta de 1714, el catalanisme tradicional renuncia als drets històrics entenent que la història és una relíquia i cal començar de zero. Termes recorda que aquests drets històrics, anteriors a l'actual marc constitucional de 1978, no moren ni s'han d'oblidar mai.

- **De la diferència econòmica a la lingüística i cultural:** durant el franquisme, Espanya s'industrialitza i Catalunya deixa de ser el motor de l'Estat. La diferència catalana ja no rau en el poder econòmic sinó en l'existència d'un poble que vol sobreviure amb una llengua i una cultura pròpies, una voluntat que neix durant la Renaixença.

- **Catalanisme moderat i d'esquerra, però transversal:** a finals del segle XIX es formulen les grans idees del catalanisme, en gran part encara vigents avui. Apareix un catalanisme moderat (*Catalunya és perquè Déu l'ha creada*, amb Torres i Bages) i un catalanisme d'esquerres (*Catalunya és perquè vol ser*, amb Valentí Almirall). Paral·lelament, neix la idea que el catalanisme ha de ser transversal, per sobre dels partits. Des de llavors, el catalanisme mai ha estat patrimoni d'una sola formació si bé ha tingut sempre un partit hegemònic (o bé moderat o bé d'esquerra).

- **Un projecte de centralitat:** la transversalitat no només és política sinó també social, ja que el catalanisme abasta totes les classes socials: burgesia, menestrals, pagesos, obrers. El catalanisme, com a impulsor dels drets del poble català, ha de buscar la centralitat i la força sobre la immensa societat catalana.

- **Èxit del catalanisme:** el catalanisme té èxit quan l'Estat espanyol viu èpoques de crisi (la revolució 1868 o el final del regnat d'Alfons XIII i l'inici de la II República), o bé quan hi ha unitat fonamental de totes les forces polítiques (com el 1905, amb la Solidaritat Catalana)

- **Crisi identitària:** més que una crisi del model de sobirania, Termes apunta que actualment hi ha una crisi del model identitari, no només de la llengua sinó també dels valors simbòlics. Això obliga a un patriotisme molt extremat i més en un moment crucial, amb el repte de la nova immigració.

FERRAN REQUEJO: El context del catalanisme al segle XXI

El catedràtic de Ciències Polítiques de la UPF Ferran Requejo planteja en quin context s'emmarca el catalanisme en l'actualitat:

1. Relació de les teories de democràcia i pluralisme nacional: les receptes dels estats uninacionals no serveixen per a la realitat de l'Estat espanyol. No hi ha gaires estats plurinacionals que puguin servir de model: Bèlgica, Regne Unit, la Índia i el Canadà. Cal un model que reconegui explícitament la realitat plurinacional i que doti cada nació d'un nivell alt d'autogovern. Cal resoldre qüestions com per exemple si una democràcia pot tenir més d'un *demos* (poble), si la sobirania pot ser compartida o en qui recau el principi d'autodeterminació. Requejo apunta que avui hi ha més elements que fa 20 anys per tal de ser més agosarats en la teoria de la democràcia plurinacional.

2. Política comparada. Possibles solucions per adequar millor jurídicament les realitats complexes:

- *Federalisme*: Requejo planteja si aquest sistema és una bona resposta. Entén que el federalisme simètric o homogeni no serveix;

- *Acords consuncionals* (acords consensuals): institucions pensades perquè les majories i minories es posin d'acord i en què les minories obtenen una representació superior a la que els correspondria (com Suïssa o Bèlgica);

- *Secessió*: procés que cada cop té més legitimitat teòrica. A la pràctica, els nous estats han aparegut quan han col·lapsat imperis (Àustria-Hongria o la URSS). Al segle XX hi ha pocs exemples de secessions en estats democràticoliberal. Requejo adverteix que en moments de secessió, els estats es comporten més com a Estats que com a democràtics.

3. Marc jurídic espanyol, europeu i internacional:

I. Espanya no és un sistema federal perquè li manquen qüestions clau d'aquest sistema (com la participació de les autonomies en la reforma constitucional o el federalisme fiscal).

II. Unió Europea: viu dues fases en les seves reivindicacions nacionals. Des del Tractat de Maastricht (1992) i fins la segona meitat dels 90, es fan diversos tractats de respecte a les minories nacionals. A partir de llavors, es retiren aquestes premisses i s'acaba amb la vella idea que la UE serviria per solucionar allò que no es pot resoldre dins les fronteres d'un estat.

III. Tractats internacionals: en matèria de reconeixement de realitats nacionals, els tractats són tímids i van molt en funció de la política concreta de cada estat.

4. Escenaris possibles d'evolució de l'Estat de les Autonomies: Requejo planteja sis escenaris possibles tot i que adverteix que cal centrar-se en els tres darrers perquè els primers no plantegen cap reconeixement nacional:

1. *involució de caràcter recentralitzador*: poc probable jurídicament que es faci totalment, però sí que hi poden haver reformes constitucionals perquè disminueixi el nivell d'autogovern.
2. *continuitat*: escenari existent des de 1978. Estat de les Autonomies en què es van descentralitzant algunes (poques) competències alhora que s'aproven lleis orgàniques o de base per recentralitzar el sistema.
3. *de l'estat autonomies a estat federal clàssic*: comença als anys 80 i acaba el 2001. Federalitzar àmbits no federalitzats (fiscalitat, poder judicial, senat), però

des d'un plantejament uniforme per tal d'igualar les competències cedides i uniformitzar l'Estat.

4. *model federal amb característiques plurinacionals*: reconèixer constitucionalment l'Estat plurinacional i l'autogovern, tot i que les grans línies vinguin marcades per l'Estat.
5. *Partenariat* (sobirania-associació): autogovern molt alt (gairebé com un estat de la Unió Europea) però amb pactes amb l'Estat en algunes matèries (política exterior, defensa, passaports...)
6. *Secessió*

5. Situació actual d'autoindeterminació: com la Unió Europea, per Requejo Catalunya viu un moment de crisi de projecte i model, d'estratègia política i de lideratge.

ALFONS LÓPEZ TENA: Cercle d'Estudis Sobiranistes

- **Fi de projectes comuns amb Espanya**: l'Estat autonòmic està esgotat per la manca de decisió i de poder econòmic de Catalunya; Espanya només té un projecte nacional, l'espanyol, i no reconeix les minories nacionals existents; el projecte catalanista que treballa perquè Espanya tingui democràcia, entri a Europa i es modernitzi ja està esgotat, en part perquè s'ha assolit, en part perquè no té la independència com a objectiu final.

- **Catalunya té un estat en contra**: davant d'aquesta realitat, el país té diverses possibilitats:

- continuïtat, redescentralització i dissolució de Catalunya en una província dins un estat que li és contrari. La millora de l'Estat autonòmic és una quimera després de la desfeta de l'Estatut del 30 de setembre. La possibilitat de fer una federació topa amb el fet que, per fer-la, calen dues parts però la part espanyola no es reconeix com a part sinó com a tot. És més senzill i viable construir una majoria social a Catalunya que treballi per la independència.
- redefinició del projecte catalanista per convertir la independència d'un desig a un projecte viable.

- **Fi de la pedagogia**: la pedagogia amb Espanya no té sentit perquè no es volen raons, es volen territoris. Cal només pedagogia interior (per convèncer els catalans) i exterior, per tenir visibilitat internacional. Amb l'inici del procés sobiranista arribarà el reconeixement exterior perquè es veurà Catalunya com un agent actiu en construcció d'un Estat, i Espanya com un estat en deconstrucció.

- **Catalunya com a problema**: Espanya considera Catalunya com una part del problema. López Tena crida a convertir-nos realment en un problema en dos àmbits: en el terreny econòmic, fiscal i d'infraestructures; i en el juridicoinstitucional. Apel·la a fer la Llei de Referèndums que contempla l'Estatut (articles 29 i 122) per donar la veu al poble. La simple celebració d'un referèndum (encara que es perdi) ja seria una victòria per a Catalunya. Des d'ara, cal començar a situar els termes del conflicte no entre catalanisme versus espanyolisme sinó entre unionisme versus independència.

- **Sinèrgies**: partits polítics, plataformes ciutadanes, *think tanks* (com el Cercle d'Estudis Sobiranistes),... Cadascú té el seu paper i no són substituïbles ni intercanviables. Però sí que es poden crear sinèrgies. Qualsevol procés ha d'estar dirigit pels partits polítics.

MÒNICA SABATA – Plataforma pel Dret a Decidir

La Plataforma pel Dret a Decidir es reconeix com a societat civil organitzada i independent dels partits que neix amb vocació de ser agent polític i de vehicular la desafecció ciutadana cap als polítics. Apareix just abans de l'aprovació de l'Estatut per remarcar que els catalans tenen dret a decidir.

- **Superar el trencament de l'Estatut:** la reforma estatutària genera una crisi dins de la classe política. El referèndum provoca una esquerda entre els partidaris del sí i del no que encara no s'ha tancat. A tot això, es constata una manca d'estratègia política pròpia. Cal començar de zero un nou cicle polític.

- **Refundació del catalanisme:** cal refundar el catalanisme perquè cal tenir present que el model autonomista ja no funciona. La reflexió arriba enmig d'una profunda crisi del sistema de partits i una desafecció de bona part de la ciutadania cap a la classe política.

- **Nou model:** cinc motius pels quals cal avançar cap a un nou model:

1. per crear un discurs clar sobre la immigració i generar mecanismes que permetin la integració i l'acollida en la llengua del país.
2. per fer un debat profund sobre la llengua que contempli la seva plena normalització social en un marc de multilingüisme.
3. per reflexionar sobre les infraestructures, no només abordant els dèficits sinó també plantejant un model útil de país.
4. per buscar un nou model de finançament: el concert econòmic.
5. per fomentar les relacions directes de Catalunya amb el món buscant fórmules imaginatives que permetin tenir veu en fòrums internacionals.

- **Resultats, accions i estratègia:** cal crear un espai transversal i compartit de treball dins del món sobiranista (que reuneixi entitats, plataformes, sindicats, empreses i també partits) per aprofitar sinèrgies i buscar aliances, cadascú des de la seva especificitat, i que fugi del tacticisme polític però sense prescindir dels partits; cal impulsar campanyes concretes (per exemple: “*decideixo decidir*”, per transferir la competència de convocar referèndums; resposta unitària a la sentència que farà el Tribunal Constitucional sobre l'Estatut; manifestació unitària de rebuig al caos de les infraestructures); cal marcar una agenda política pròpia, més enllà d'allò que marqui Espanya.

RAMON CARRANZA – Sobirania i Progrés

Sobirania i Progrés impulsa el projecte sobiranista des de la societat civil perquè esdevingui majoritari als Països Catalans en un moment en què ja no hi ha por a defensar un projecte com aquest (les opcions sobiranistes mai han aconseguit uns percentatges d'acceptació tan elevats com els actuals, entre un 33 i un 36% segons les enquestes).

- **Nou cicle:** ha començat un nou cicle i el proper pas no pot ser la reforma estatutària sinó l'exercici del dret a l'autodeterminació a partir de dues línies d'actuació:

- mobilització de la societat civil: no cal esperar a tenir una majoria social per iniciar el procés.

- fer pedagogia, no cap a Espanya sinó perquè la gent de Catalunya entengui que amb la independència tindran més qualitat de vida i viuran millor.

- **Partits polítics:** tenen la funció de representar la societat però també de liderar-la. Carranza planteja si realment els partits catalans tenen clar el lideratge i qüestiona el

sentit d'estat de les forces del país. Les plataformes socials no volen substituir els partits, sinó pressionar-los per aconseguir la independència.

- **Passos cap a la independència:** cal pactar amb les altres plataformes i partits el full de ruta cap a la independència:

1. Transferència de les competències per elaborar la llei de referèndums.
2. Desobediència fiscal a l'Estat espanyol.
3. Internacionalització del procés de la sobirania dels Països Catalans.
4. Treballar des d'ara en l'estructura que tindrà una Catalunya independent i definir el règim transitori per separar-nos d'Espanya i unir-nos a la UE.

FILA ZERO

HÉCTOR LÓPEZ BOFILL (vicepresident del Cercle d'Estudis Sobiranistes)

Apunta que la majoria social favorable a la independència s'anirà construint a mesura que s'inicia i avança el procés secessionista. Considera que hi ha desconexió entre la societat civil i els polítics i creu que cal canviar la lògica dominant fins ara, en què eren els partits els que dominaven la societat civil, perquè sigui la societat qui marqui l'agenda.

FÈLIX MARTÍ (Membre del Consell Assessor d'Òmnium)

Certifica que a Europa no hi ha futur per a les regions i que per ser una nació normal cal ser un estat. L'única possibilitat de ser una nació normal a Europa és la independència. Lamenta que els partits siguin presoners d'estratègies i interessos immediats i crida a una gran pressió des de la societat civil perquè els polítics liderin aquest procés. Creu que calen més jornades com aquesta per anar elaborant el camí cap a la independència.

ALBERT ROSSICH (Membre del Consell Assessor d'Òmnium)

Creu que s'ha de fer pedagogia en diversos sentits: cap la població catalana, per sumar més adeptes al procés sobiranista; cap a l'exterior, per internacionalitzar el procés i contrarestar la visió que es dona des de Madrid; i cap a Espanya, per desdramatitzar la idea d'independència. Adverteix que sense l'acord d'Espanya la independència no és possible.

RITA MARZOA (Membre del Consell Assessor d'Òmnium)

Es pregunta si els partits són els qui han de liderar el procés sobiranista i planteja també si el sobiranisme també es pot estendre a la resta de territoris dels Països Catalans.

GERARD FERNÁNDEZ (Plataforma pel Dret a Decidir)

Creu que els partits polítics tenen dificultats internes que dificulten el lideratge del procés. Considera que el marc territorial són els Països Catalans.

AGUSTÍ COLOMINES (Director Centre UNESCO)

Creu que el dret a decidir és una afirmació que no diu res sobre l'acció i que cal definir com serà aquesta acció. Adverteix que no és el catalanisme el que està en crisi sinó que el problema rau en la crisi de la catalanitat. Pregunta on són els sindicats en tot aquest procés i adverteix que la majoria dels sindicats no són favorables a la sobirania. Considera que en un moment en què l'Estat espanyol és fort, l'única esperança passa per la unitat de les forces polítiques. Però recorda que ara el catalanisme està més dividit que mai en tota la seva història.

MONTSERRAT GUIBERNAU (Catedràtica de Ciència Política de la Universitat de Londres)

Lamenta que després del procés estatutari el catalanisme s'hagi dividit, la societat catalana estigui esgotada i s'hagi trencat la unitat política. És urgent recuperar la unitat i preparar una resposta unitària a la sentència del Tribunal Constitucional. Reclama noves formes de fer pedagogia per sumar més ciutadans al procés de construcció nacional.

MIQUEL STRUBELL (Membre del Consell Assessor d'Òmnium)

Diu que hem d'arribar a una majoria social perquè cal arribar a una majoria parlamentària.

ISABEL PALLARÈS (Intersindical - CSC)

Cal que hi hagi transversalitat en el procés sobiranista i cal comptar amb els sindicats.

IVAN CAPDEVILA (membre de la junta d'Òmnium)

El catalanisme ha de fer un debat a fons sobre infraestructures perquè les xarxes actuals (línies elèctriques, gasoductes, ferrocarrils...) ens connecten cap a Espanya, no cap a Europa.

MARTA ROVIRA (sociòloga i membre de la Junta d'Òmnium): Catalunya té coses a dir a Europa sobre la integració dels nouvinguts perquè el model que s'està aconseguint té èxit.

RESUM DE LA SESSIÓ DE TARDA:

Relator: Joan Maria Piqué

ISIDOR MARÍ (presentació de la sessió de tarda)

Introdueix la sessió recollint un concepte que s'havia plantejat al matí: l'*autoindeterminació*, aplicada al moment actual que viu la política catalana.

JOAN HERRERA - ICV

Estatut com a via d'acció: per Herrera, la via d'acció del catalanisme era el nou Estatut. ICV creu que el nou text ha suposat un salt cap endavant, ja que l'Estatut és una eina útil: incorpora drets i deures, la participació en òrgans de l'Estat, de la Unió Europea, etc. La paradoxa és que tot just aprovat topa amb qüestions com les apagades elèctriques del mes d'agost de 2006 a Barcelona, o el caos de Rodalies de 2006 i 2007, on els espais d'autogovern i de govern compartit no s'han trobat. Cal treballar per trobar marcs unitaris per al desplegament de l'Estatut, que suposa el més important salt cap endavant en autogovern que hi ha hagut fins ara. El referèndum d'aprovació va ser l'últim cop que el país es va autodeterminar.

Un model Federal d'Estat: per ICV, l'Estatut no és l'horitzó nacional, sinó un pas més. Fa una lectura federal del dret a l'autodeterminació, el qual veu compatible amb un model federal, com passa al Canadà. El model d'ICV és que Catalunya tingui un estat propi dintre d'una Espanya federal. Això és el que millor connecta amb la plurinacionalitat de l'Estat espanyol i els sentiments de la gent del país, que no en té prou amb l'Espanya autonòmica. Això s'encarnaria, per exemple, en un model de coordinació d'agències tributàries, la federalització del model judicial i la supressió de les províncies. Per a Herrera, és necessari reformar a fons la Constitució espanyola de 1978. Reconeix que és difícil, però cal plantejar-se què és més difícil, si reformar la Constitució o la independència.

Transversalitat del catalanisme: el valor afegit del catalanisme és la construcció nacional capaç d'assumir els diversos sentiments nacionals. Ser d'esquerres és una opció federalista. Cal avançar cap a aquest model, per no fracturar les classes populars del país. Catalunya ha de liderar un projecte federalitzant. La diferència del catalanisme és que sempre ha optat per la transversalitat, basada en el lema "un sol poble".

De l'Espanya plural al Gobierno de España: en aquesta legislatura, al Congrés dels Diputats es va començar amb el discurs de l'"Espanya plural" i s'ha acabat amb el de "Gobierno de España". Però els estatuts que han seguit al de Catalunya n'han copiat el model, amb elements federalitzants; ahora, el govern central ha fet un discurs unificador més potent que mai. És contradictori. Al segle XXI serà important reconèixer espais de sobirania compartida. El federalisme és autogovern, decisió i govern compartit.

ANNA SIMÓ – Esquerra Republicana de Catalunya

Full de ruta: Simó assenyala que el debat es produeix a l'espera de la sentència del Tribunal Constitucional espanyol, més polititzat i devaluat que mai. Si els federals que

manen no són federalistes, el federalisme no té sentit. L'Estat no vol transformar-se. Després de la conferència nacional d'ERC, Simó va parlar en nom de la direcció del seu partit i dels 1.300 militants que van donar suport als seus postulats i al full de ruta del partit cap a la independència. Cal articular una majoria social per a la independència, que cregui que això és el millor per al país. El fet que ara cinc de cada deu catalans siguin favorables a l'exercici de l'autodeterminació no s'explicaria sense l'acció dels partits independentistes. Cal un desacomplexament, també en la batalla ideològica que es fa des dels partits. Avui no hi ha cap partit que no demani la publicació de les balances fiscals, fins i tot les patronals menys independentistes.

Els canvis s'estructuren des del poder: sense ordre de prioritats, cal citar que la política internacional és favorable: a Europa hi sorgeixen nous estats. Cal que les estructures polítiques siguin fortes, amb projectes seriosos. Els grans canvis s'han d'estructurar des del govern, perquè és des de les institucions que es poden bastir millor les estructures que calen. Cal crear espais de sobirania a partir de la internacionalització de l'economia i del fet català.

Paper de la societat civil. Generar una majoria social: la independència també es construeix des de la societat civil. Cal que la majoria social que doni suport a la independència sigui forta, per tenir possibilitats d'arbitratge des de les institucions internacionals. L'Estat ha subscrit acords que reconeixen el dret d'autodeterminació. Cal fer servir el dret a decidir. Com a pas previ, cal un canvi progressiu de mentalitat. ERC té un pla per a la desconexió gradual d'Espanya. És important que els catalans s'adonin que deixen de rebre beneficis que els pertocuen pel fet que no som independents. Cal treballar per assolir les condicions socials, econòmiques i polítiques que han de fer possible el referèndum, la independència i la viabilitat d'un estat propi. Cal fer la llei de consultes populars. El govern central no està disposat a acomplir els terminis que fixa l'Estatut. Cal crear les condicions per tenir una majoria que faci una pressió insostenible per l'Estat quan arribi el moment. Després de la clau, cal parlar del dur. Un pas important és aconseguir un bon sistema de finançament. Res no ens vindrà donat i cal que no confiïem en la política del greuge. Cal generositat i vista llarga.

ISIDRE MOLAS - PSC

Admet que en el seu parlament hi ha algunes expressions més de caire personal que no pas del seu partit.

Transversalitat del catalanisme: el catalanisme sempre ha optat per la construcció d'un sol poble i per l'autogovern. El catalanisme és transversal, un espai comú on tothom està disposat a actuar per aquests aspectes. La immensa majoria del poble de Catalunya hi ha participat o s'hi ha sentit representat. Cal parlar més sobre la base de la suma que sobre la de les exclusions. El catalanisme només avança quan hi ha una àmplia coincidència de tots els sectors de Catalunya. En el context de la globalització, cal estendre l'ús i l'adhesió voluntaris a la llengua catalana, actuar en immigració i pluralisme cultural, preguntar-se quina presència ha de tenir Catalunya al món i a la Unió Europea, impulsar un ambient, intern i extern, favorable a aquests avenços i plantejar-se com mantenir un creixement sostenible i una societat cohesionada en un context de canvi i innovació.

Cohesió social: l'objectiu del catalanisme és fer una societat forta i cohesionada, plural, formada per prou gent que pensi en el país sencer, que pensi que també en formen part

els que no pensen com ells. Aquest és l'objectiu de la majoria. Basar-se en el país real implica acceptar un denominador comú. Si no, la unitat d'acció política no és possible, i sense unitat d'acció no hi ha força en el moviment polític.

Defensa del federalisme: Fa un acte de fe en l'ideari federal, que defineix com una creença patrimoni de l'esquerra, però també de partits que qualifica "de dretes", com Unió Democràtica o els carlins més moderns. Per a ell, les dificultats d'aplicar el federalisme a Espanya no en disminueixen els principis, perquè el federalisme forma part d'un ideari. És un bon marc per unir la diversitat i els principis diferents.

JOSEP RULL - CiU

Canvi de l'entorn: en el context actual, cal parlar més de catalanitat que de catalanisme. Per això, CiU prioritza la redefinició d'aquest instrument. Sembla una tirallonga d'obvietats afirmar que les premisses amb què va néixer el catalanisme són ara inexistents: una Espanya endarrerida, no democràtica, amb una identitat feble i que no permetia que la majoria dels catalans s'hi sentissin reflectits. Ara és una Espanya democràtica, amb una identitat que és atractiva, també per a molts catalans. El catalanisme primigeni mirava a Europa, però Europa ara també és diferent, feble i amb un discurs estrictament econòmic. Es basava en la societat civil, perquè no hi havia cap altre instrument: no només no hi havia Estat, sinó que el que hi havia estava en contra de Catalunya. Ara la societat catalana està més disgregada, i el catalanisme no hi pesa el que hi pesava. Molts dels problemes de Catalunya són globals. No toca fer l'esmena parcial al catalanisme, perquè les condicions han canviat massa: toca fer una reforma a fons. Més que respostes, estem obligats a fer les preguntes adients: el debat sobre la identitat inclusiva; construir una nació com a espai compartit; el progrés social, del qual si el catalanisme se'n desentén perdrà el sentit; i la capacitat de decidir. Tot plegat en un context radicalment diferent.

Viabilitat del catalanisme: el que cal és estudiar la viabilitat sociopolítica del catalanisme, més que no pas la jurídica. Convergència es va formar perquè es va decidir fer política per fer país; ara toca fer país per tornar a fer política. Això comporta la implicació social en el projecte de país, l'adhesió empresarial i sindical i que els immigrants assumeixin la identitat catalana.

Unitat d'acció a Madrid: el PSOE diu que no pot més i regateja sistemàticament; el PP diu que és massa i porta l'Estatut al Constitucional. El tribunal pot donar la resposta rotunda a aquest interregne. Davant d'això, cal unitat d'acció. Però abans cal haver donat sentit a aquesta unitat. Fem autocrítica. Si aritmèticament tots junts som forts a Madrid, tindrem la capacitat per poder canviar les coses a curt termini. Ha de ser una unitat coherent i operativa. Els catalanistes hem de poder anar plegats. Els altres no ho faran per nosaltres. En aquest sentit, recorda que en una visita recent a Barcelona, representants de l'Scottish National Party van fer una crida a prioritzar l'element nacional, sense debats de caràcter ideològic, perquè si no, Catalunya no se'n sortirà. No és que Convergència o CiU hagin de monopolitzar això. El projecte "La Casa Gran del Catalanisme" busca incrementar la base política de gent del catalanisme, amb persones que ara no hi participen o que se'n desdiuen. Aquí fixem la idea de la confederació, sense renunciar a res, perquè seria renunciar al dret essencial de Catalunya a decidir. Perquè per defensar Catalunya només hi som nosaltres.

ISIDOR MARÍ – Vocal de Junta d’Òmnium

Detecta un fil comú en totes les intervencions anteriors: la necessitat d’àmplies coincidències, que han de passar per un debat que permeti identificar-les i que porti a una unitat d’acció operativa. El debat que ha tingut lloc avui, diu, segurament hauria de continuar en el futur.

FILA ZERO

ALFONS LÓPEZ TENA – Cercle d’Estudis Sobiranistes

Recorda que per reformar la Constitució espanyola de 1978 cal una majoria de 234 diputats al Congrés, celebrar unes eleccions generals i un referèndum a tot l’Estat. López Tena pregunta als polítics que han defensat posicions federals (tres dels quatre presents) com pensen que podran aconseguir aquesta majoria, tenint en compte que els diputats catalans al Congrés, en el cas que tots actuessin alhora, són 47, i els catalans només representen el 15,5% del cens electoral de tot l’Estat.

FÈLIX MARTÍ (Membre del Consell Assessor d’Òmnium)

Afirma que les intervencions li han agradat, però que l’han deixat fred. La unitat que demanen tots els partits es polaritza en el que en diuen catalanisme. Pregunta als representants polítics si amb això ja en tenen prou, tenint en compte que podríem continuar units en el catalanisme essent catalans-espanyols, però que en aquest cas no seríem lliures. Alguns plantejaments li han semblat irrealistes, de bons desigs que no li quadren. Apunta que potser caldria una estratègia comuna, per tenir una nació lliure. Diu que això potser no es planteja per timidesa per part dels polítics o pel pes de l’herència de la Transició. Qualifica les intervencions polítiques de “realisme que no ens acaba d’agradar”.

RAMON CARRANZA – Sobirania i Progrés

Vol obtenir una resposta directa, sí o no, a la pregunta de si l’objectiu de fons de les forces polítiques representades a la taula és la independència de Catalunya. També vol saber si són possibles uns objectius comuns, com el concert econòmic, les infraestructures, etc. En resposta a la pregunta de Joan Herrera, afirma que és més fàcil arribar a la independència de Catalunya que al federalisme d’Espanya.

AGUSTÍ COLOMINES (Director Centre UNESCO)

Constata la presència a la taula de dos federalistes, un confederalista i una independentista, i es pregunta com és possible que, si el 50% del Parlament de Catalunya no és independentista, arribem a la independència. Cal fer un exercici d’honestedat: és mentida que el país estigui més sobiranitzat que mai, perquè parlem de sobirania més que mai. A les eleccions, l’independentisme és minoritari. Afirma que només resta l’opció dels pactes per aquells que no volen la fractura social.

FERRAN REQUEJO (Polítòleg)

Considera que els polítics han fet uns discursos una mica antics, de fa 15 anys. Diu que “la situació ja no és aquella”. Opina que creure que el referèndum de l’Estatut és el

darrer exercici d'autodeterminació que ha fet Catalunya és un ús una mica lliure de les paraules. Diu que crida l'atenció veure els partits fent crides a la unitat. Entre federalisme i independentisme, la resposta no és clara. Demana als partits si hi ha cap resposta prevista a la previsible sentència del Constitucional sobre l'Estatut i pregunta si els partits catalans es plantegen incomplir la legalitat espanyola, donat que l'Estat l'incompleix reiteradament en temes com les inversions, les infraestructures o els papers de Salamanca.

RESPOSTES DE LA TAULA DE PONENTS

JOAN HERRERA – ICV

Admet que probablement és igual de difícil aconseguir la independència que arribar al federalisme a Espanya, però que, amb el país que tenim, el federalisme és el que més ens convé: un federalisme plurinacional més enllà del que planteja Molas i a mig camí entre el confederalisme i l'independentisme. Amb l'actual model no en tenim prou. La realitat del país és que els sentiments nacionals són contraposats. Cal fer autocrítica, perquè no tots els mals vénen de Madrid. El motiu de la crisi de Rodalies és que a Catalunya totes les elits econòmiques i polítiques van donar prioritat al tren de gran velocitat (TGV). En som corresponsables. Pel que fa a la immigració, un catalanisme modern no pot passar per alt que un de cada set catalans ha arribat fa pocs anys. Si els immigrants no tenen dret de vot, deixarem de ser un sol poble. Sobre la unitat dels partits, admet que se'n fa un ús retòric, però que en el moment decisiu tothom vol tenir un cos per davant de l'altre. Cal crear marcs unitaris.

ANNA SIMÓ – Esquerra Republicana

No veu creïble la reforma de la Constitució espanyola vigent. Es pregunta "unitat d'acció, per fer què?". Creu que en el procés de l'Estatut vam perdre una oportunitat. Pel que fa al recurs contra l'Estatut, ERC no vol ni tornar a referendar estatuts ni recomençar el procés. Cal un pas més. Aquesta legislatura, ERC treballarà per aconseguir espais de sobirania i finançament, i la següent, pel procés de consulta popular.

ISIDRE MOLAS – PSC

Es declara conscient de les dificultats de ser federalista, però reclama als independentistes que siguin conscients de les dificultats del seu plantejament. Convé parlar dels problemes del país: pel que fa la independència, diu que ens ho hauríem de fer sols, perquè ell no hi ajudarà; i sobre la unitat, diu que seria convenient trobar punts d'acord sobre el catalanisme. Diu que el 1980 aquests punts d'acord van ser-hi. No s'ha de parlar dels principis, sinó de política. Es nega, d'altra banda, a un possible desacatament de la llei espanyola. Diu que ningú no farà abdicar l'Estat d'aplicar l'Estat de dret, i va reblar que els socialistes acataran la legalitat existent.

JOSEP RULL - CiU

Insisteix en allò que ha definit com a "concepte antic de consciència nacional". Recorda que hi ha barris com Can Anglada, a Terrassa, de majoria castellanoparlant, refractaris

al catalanisme i que assumeixen la catalanitat de manera passiva. Es va declarar independentista des dels 16 anys, però militant d'un partit, Convergència, que no es defineix com a tal. Però la virtut de CDC és que permet avançar en la generació de consciència nacional. La Catalunya de Can Anglada existeix, i la prioritat del nacionalisme català es crear cohesió, social i nacional. Citant George Steiner, recorda que "els parallamps han d'estar connectats al terra: les idees més abstractes han d'estar ancorades en la realitat". Admet obertament que per avançar caldrà incomplir alguna legalitat. Si el Constitucional tomba l'Estatut ratificat pel poble de Catalunya caldrà fer alguna consulta popular, forçant la legalitat espanyola. Recorda en aquest sentit que una de les frases de l'Estatut que més excita el PP és que els poders de la Generalitat emanen del poble de Catalunya, i anima a fer servir aquesta clàusula.

JORDI PORTA – President d'Òmnium Cultural

Reclama als partits una unitat que hauria de ser la reedició de la unitat del 30 de setembre (de 2005), quan el Parlament de Catalunya va aprovar el projecte d'Estatut que es va enviar a Madrid. Porta es pregunta què hagués passat si aquella unitat s'hagués mantingut durant la tramitació del text a les Corts Generals espanyoles i en el referèndum. Recorda que el Dret no és una ciència exacta, i que els dictàmens varien en funció de qui els encomana. Sovint el dret legitima situacions que s'han assolit per la força.

FILA ZERO

ELSENDA PALUZIÉ – Cercle d'Estudis Sobiranistes

Afirma que és conscient que l'únic partit independentista obté al voltant del 10% dels vots, però que les enquestes constaten una tendència creixent. Assegura que cal convèncer que l'independentisme és la millor opció per al país real. Recorda que en un recent debat televisiu, els independentistes que hi van intervenir eren tots de cognom castellà, mentre que els cognoms de nissaga eren unionistes. D'altra banda, assegura que els partits poden arribar a acords, cosa que van demostrar el 30 de setembre.

MIQUEL STRUBELL (Membre del Consell Assessor d'Òmnium)

Explica que és meitat català, meitat anglès, i que a Anglaterra la gent no es reuneix un dissabte a la tarda per a parlar de la renovació de l'*anglicisme*. En canvi, ser català resulta, en comparació, molt cansat i molt car. Com a crítica a Òmnium i la seva organització de l'acte, considera que el debat de la tarda hauria estat més ric si els representants polítics haguessin assistit als debats del matí. També afirma que amb la independència, els més desfavorits són els que més hi guanyen. Recorda que el poble de Catalunya mai ha votat contra la independència i mai ha votat a favor de la dependència.

MIQUEL SELLARÈS (Membre de la Junta Directiva d'Òmnium)

Qüestiona les demandes d'unitat i reclama que no s'idealitzi ni el retorn del president Tarradellas ni l'Assemblea de Catalunya. Assegura que connecta amb Rull en analitzar que Espanya és ara una potència i que tot ha canviat. El missatge dels polítics, segons Sellarès, ha caducat. Pregunta a Isidre Molas si, a banda de Pasqual Maragall i ell, hi ha algun federalista més. Recorda a Anna Simó que no es tracta de ser al poder per ser-hi.

També es pregunta com ens podem enfrontar a l'aparell immens de l'Estat sense aparells d'Estat. No hi ha un aparell capaç de nacionalitzar el país. Per trencar l'anella de l'origen, el fet més positiu és haver fet José Montilla president de la Generalitat. Reclama la valentia del lehendakari Juan José Ibarretxe, que es fa escoltar a Espanya. Sellarès assegura que, al segle XXI, les armes per assolir el poder són els mitjans de comunicació. Es pregunta si el diari *La Vanguardia* recolzaria l'independentisme i constata que l'únic que té un aparell mediàtic seriós és el PSOE.

RITA MARZOA (Membre del Consell Assessor d'Òmnium)

Diu als polítics de la taula que no havent assistit als debats del matí s'havien perdut moltes coses interessants. La societat civil va per davant dels polítics, al seu parer.

MONTSERRAT GUIBERNAU (Catedràtica de Ciència Política de la Universitat de Londres)

Recorda que a Espanya hi ha consens sobre els temes bàsics, com la integritat territorial, i es pregunta sobre què hi ha consens a Catalunya. Va assenyalar la necessitat de respondre conjuntament al dictamen del Constitucional sobre l'Estatut, entre altres coses perquè com més poder tingui Catalunya, més poder hi haurà i (irònicament), més càrrecs per als polítics catalans. Sobre la immigració, diu que per mantenir la nació catalana caldran més recursos i capacitat de legislar sobre la immigració. Recorda que altres països fan exàmens de ciutadania i exigeixen juraments de fidelitat al país d'acollida.

RESPOSTES DE LA TAULA DE PONENTS

JOAN HERRERA – ICV

Insisteix en preguntar-se com es pot garantir que Catalunya continuï essent un sol poble, tenint en compte que un de cada set catalans acaben d'arribar al país. Assegura compartir estratègia amb els independentistes sense cap problema, però també sosté que amb la independència no garantirem que Catalunya sigui un sol poble: "Pel país que tenim, el federalisme és la millor opció". Si en la Constitució vigent Catalunya no hi cap, potser és la Constitució la que no val. Caldria un plantejament de reforma i un nou marc constitucional.

ANNA SIMÓ – Esquerra Republicana de Catalunya

Insisteix en la necessitat de crear una majoria social per a la independència. Recorda que al debat no hi havia tots els partits, ni tampoc tota la societat civil. Reconeix que de vegades vivim en una mena de bombolla internauta o política, però la realitat no és pas com aquesta bombolla.

ISIDRE MOLAS – PSC

Afirma que creu que les intervencions del matí han estat més suggestives, i les aportacions intel·lectuals, més riques. Però que en aquell cas es veia la necessitat del polític de ser responsable. Considera que el públic és societat civil que fa política.

JOSEP RULL - CiU

Es declara d'acord amb tot el que ha dit Miquel Strubell menys en la cita als sectors, que ha qualificat de "menys afavorits". Rull ha parlat de gent de barri, no de desfavorits, perquè l'imaginari espanyol és per a aquesta gent més atractiu que l'imaginari català. No hem d'anar a redimir-los, sinó que viuen la seva espanyolitat amb naturalitat. El que tenim entre mans és la necessitat de captivar-los. Tot Catalunya és real. En alguns barris el PP és segona força, i amb molta força. Diu que li agradaria creure que en aquests llocs tots el que voten als socialistes voten PSC i no PSOE. Afirmar que "el problema no són els altres, el problema som nosaltres, els catalans".

JORDI PORTA – President d'Òmnium

Clou l'acte explicant-ne algunes de les motivacions. La idea d'organitzar la jornada va sorgir en constatar que, enmig del desànim que afecta el país, proliferaven les iniciatives i les plataformes en defensa de Catalunya. La idea d'Òmnium pretenia intentar veure si es podien assenyalar alguns objectius comuns a cinc o deu anys, sense que l'entitat busqués cap protagonisme especial. Ni tan sols es va plantejar si la jornada havia de tenir continuïtat.

Ara l'entitat creu que pot tenir-la, i caldrà veure en quin temps, amb quins mètodes i amb quins interlocutors. De moment només es volia tenir un àmbit de reflexió. Potser la continuïtat s'haurà de fer amb contactes previs, més reduïts. El que sembla clar és que és bo pel país crear àmbits de debat i discussió. Caldrà acabar de discutir la continuïtat de la jornada.